

Kocsis András Sándor

40 nap

EGY KENYAI ÁRVAHÁZBAN

Kocsis András Sándor

40 nap

EGY KENYAI ÁRVAHÁZBAN

NAPLÓREGÉNY

Ventus Commerce Kiadó, 2024

A kötet megjelenését
a Demján Sándor Alapítvány támogatta

Szerkesztette:
Szále László

Címlapfotó:
Kocsis András Sándor

A könyvet tervezte:
Veres Ildikó

ISBN 978-615-5828-25-6
Minden jog fenntartva

© Ventus Commerce Kiadó, 2024
© Kocsis András Sándor, 2024

*Ajánlom nagyapám, Tóth Sándor református lelkész,
édesanyám, Tóth Viola, és édesapám, Kocsis József emlékének.*

*Köszönöm feleségemnek, Csák Erikának,
fiaimnak, Eriknek és Bencének a megértését.*

Senki sem maga választja meg, hova születik

A mikor könyvet veszünk a kezünkbe, nem is gondolunk rá, hogy már maga ez a tény is kiváltság, ajándék. Van otthonunk, kényelmes karosszékben ülünk, tudunk olvasni, alkalomhoz illő kényelmes ruhát vettünk magunkra, már túl vagyunk a reggelin, amit családi körben elfogyasztottunk. Megszoktuk, természetesnek vesszük.

Az árvaház, nevelőotthon olyan fogalmak, amelyekről leggyakrabban regényekben, esetleg újsághírekben hallunk. Ritkán kerülünk közvetlen kapcsolatba olyan gyerekekkel, akiknek ez az otthonuk, akik így vagy úgy oda „születtek”. Pedig ez is olyan valóság, amely háttérben, rejtetten, de jelen van a világunkban. Számtalan oka lehet annak, hogy valaki „árván” marad. A szülei lemondtak róla, a háború elszakította őt a családjától, természeti katasztrófák áldozatai lettek. Valami nagy-nagy hátránnyal indul az életben.

Ha ez az árvaház olyan országban van, ahol egyébként is nagy a nyomor, reménytelen az élet, akkor sokasodik a hátrány. Kocsis András vállalkozott arra, hogy Kenyába utazzon. Negyven napra megosztotta az életét egy árvaház lakóival. Tanította őket, figyelt rájuk és tanult tőlük.

Afrika a számunkra ismeretlen és titokzatos földrész. Eszünkbe jut talán a sivatag, a rabszolga-kereskedelem, a szüntelen polgárháború, de

a különleges állatok, növények világa is, vagy az arany- és gyémántbányák híre. Ami viszont Afrika kapcsán kikerülhetetlen kérdés, hogy a gyarmatosítás bűnét a fejlett világ megpróbálta-e már megbánni és valamiképpen törekszik-e jóvátenni.

Az emberiség közös felelőssége lenne, hogy a föld javait testvérként osszuk el, és a jólétben élők segítségére legyenek azoknak, akik bármiben hátrányt szenvednek. Ferenc pápa már sokszor felemelte a szavát az éhezők, a menekültek, az üldözöttek érdekében. Különösen is szívügye a gyermekek kiszolgáltatott sorsa.

Kocsis András beszámolója ebbe az irányba viszi az olvasót. Szembesít azzal a ténnyel, hogy mi itt Európában, vagy a világ más szerencsésebb országaiban jólétben élünk, miközben a „harmadik világ” országaiban nyomor és reménytelenség jutott azoknak, akik ott születtek. Érzékelni akar a tőle megszokott szelídséggel, emberséggel, nyitottsággal. Ugyanakkor arra is késztet, hogy tanuljunk ezektől a gyerekektől olyan lelki nagyságot, olyan rejtett kincset, amit a mi civilizált jóléti társadalmunk már szinte elfelejtett. Tanuljuk egy kicsit másként látni a világot.

Fogadjuk el szakavatott idegenvezetőnket és hallgassuk meg tapasztalatait, üzenetét. Vegyük a kezünkbe legújabb könyvét.

Beer Miklós

Prológuſ

Tudod, jóból keveset adnak... Ezt a mondatot ismételtette a 156 cm magas, szeretetből összerakott Édesanyám, amikor megöleltük egymást. Végtelenül kíváncsi gyerek voltam, és 12-13 éves koromban nagyon foglalkoztatott a tér és az idő fogalma. Körülbelül egyéves gyötrődés után feladtam ennek megfejtését, mert úgy éreztem, hogy ennek megértése korlátozott képességeimmel elérhetetlen. Ettől kezdve evilági létezésünk megismerése és megértése töltötte ki napjaimat.

Első számú vezető voltam 36 éven át, és ezt az időt gyakorlatilag a könyvek világában töltöttem, ami az élet nagy ajándéka volt számomra.

A másoddiplomám a szociológiához köt, mely arra tanított, hogy a környező világunkban nem nagyon létezik fekete vagy fehér, s az átmene-tek megismerése teszi lehetővé a környezetünk megértését.

Életem során végigkísért az a zsidó filozófiai alapgondolat, mely szerint akkor élünk teljes életet, ha jobb világot hagyunk magunk mögött, mint amelybe érkezünk. A menedzser lét felelőssége és magányossága évtizedekig meghatározta az életemet, a maga örömeivel és tépelődéseivel; ez idő alatt az ereimben vér helyett is inkább *Könyv* folyt.

Am egyszer minden befejeződik. 2024 januárjától átadtam kollégáimnak ezt a csodás munkát.

Amikor a barátaim megtudták, hogy Kenyába szeretnék menni egy árvaházba segíteni, tanítani, nagyon sokan féltettek. Kaptam olyan megjegyzést is, hogy jó dolgokban már nem tudod, mit csinálj.

Mi motiválta döntésemet – azon kívül, hogy feleségem, Erika és a két fiam maximális megértéssel fogadta? Több minden. Nem vagyok istenfélő ember, de hiszek a Max Weber-i protestáns etika alapgondolatában és azon általános, évezredek óta velünk élő alapértékekben, mint például a szolidaritás, melyeket minden vallás fő tételeiben megtalálhatunk.

Anyai nagyapám református lelkész volt, akinek gondolkodásmódja és hétköznapi tettei meghatározó szerepet játszottak életemben, cselekedeteimben. Mint minden református lelkésznek, neki is volt jelmondata, mely így szól: A szeretet soha el nem fogy. (1 Korinthusi 13:8) Az elhatározásom másik gyökere, hogy gyerek- és fiatal koromban sokat olvastam. 16 éves koromtól mindent elolvastam, ami Albert Schweitzerrel volt kapcsolatos. Elbűvölt a mára csaknem teljesen elfeledett nagyszerű ember humánuma és egyszerűsége. Filozófus, etikus, orvos és világhírű orgonaművész volt, korának egyik legjobb Bach-interpretátora.

Az 1875-ben született Schweitzer, miután tudomást szerzett arról, hogy Gabonban nagy orvoshiány van, beiratkozott az orvosi fakultásra, és 1912-ben doktorrá avatták.

1913-ban elutazott Lambarenéba, és teljesen kezdetleges körülmények között megalapította a kórházát. Ezt a történetet írta meg az *Egy orvos az őserdőben* című könyvében, melyet friss Kossuth Kiadó igazgatóként újra megjelentettünk 1990-ben. A lánya még élt, eljött Magyarországra, és dedikálta nekem édesapja kötetét. Íme egy részlet a könyvből:

Ha mindazt, ami a színes bőrű fajta és a fehérek között lejátszódott, feljegyezték volna egy könyvbe, tömérdek oldal akadna benne mind a régmúlt, mind az újabb időkből, amelyeket túl szörnyű tartalmuk miatt olvasatlanul kellene átlapozni. Nagy bűn terhel minket és kultúránkat. Nem tőlünk függ már, hogy

akarunk-e künn jót cselekedni vagy sem. Kötelességünk. A jó, amelyben őket részesítjük, nem jótétemény, hanem vezeklés. Minden emberért, aki szenvedést okozott, el kell mennie egynek, aki segítséget nyújt. Ha pedig mindent elkövettünk már, ami erőnkől tellett, nem vezekeltük le a bűnnek még ezredrészét sem. Ezekből a megfontolásokból kell kiindulnia odakünn minden „kegyes cselekedetnek”.

Ernest Hemingway összes könyvét kiolvastam 12 és 14 éves korom között, melyek akkoriban megjelentek a magyar könyvpiacra. Ő is szerepet játszott abban, hogy könyvkiadó lettem. Szerettem nyíltságát, az olykor kegyetlen őszinteségét, hőseit: Robert Jordant és az öreg Santiagót. *A Kilimandzsáró hava* című novellája elbűvölt, elhatároztam, ha lesz rá lehetőségem, megnézem a mesés helyszínt. Most volt. Egy napra át is mentem Tanzániába, mely csak 120 kilométernyire van Burától. Sajnos, csak távolról láthattam a misztikus, örökké hófedte Kilimandzsárót, mely majdnem mindig felhőkbe burkolózva őrzi titkait.

A döntésemben szerepet játszott, hogy eltávolodjak ettől a megzavarodott, politikai és vallási konfliktusoktól szabdalt világunktól, és hogy megismerjek egy másik kultúrát és egy más létezési formát. Szerettem volna megélni azt a közvetlen segítési élményt, melyet olyan kiváló emberek, mint Iványi Gábor és Beer Miklós püspök úr gyakorol naponta, s akikkel több hasonló közös tevékenységben vehettem részt.

A Kenyában töltött negyven napnak a történetét szeretném bemutatni napról napra szövegben és képekben a tisztelt érdeklődő olvasóknak. Muszáj megjegyezni, hogy adódott egy kis módszertani probléma naplódiktálás közben. Természetesen igyekeztem pontosan rögzíteni minden nap mindazt, amit akkor átéltem, éreztem, gondoltam. Ám nyilvánvaló, hogy ebben olyan részletek is vannak, amik akkor bosszantottak, vagy értetlenül álltam előttük, miközben tudtam, hogy itt egy új, ismeretlen világgal és sok ismeretlen emberrel, szokással, mentalitással fogok találkozni. Olyan viselkedésformákkal is, amelyek, akár jelentősen különbözhetnek

az enyémtől. Eleve készültem rá, tudván, hogy negyven nap az csak negyven nap, s hogy ugyanolyan értékű kultúráról, szokásokról, erkölcsről van szó, csak másmilyenről, s ezt nekem teljes mértékben tolerálnom kell.

Végezetül: köszönöm a Taita Alapítvány elnökének, dr. Borbély Emesének és munkatársainak a segítséget, akik hosszú évek óta önkéntes alapon támogatják a burai árvaházat. Valamint azon Szent József-rendi nővérek-

nek és a mindenes Consolatának, akik élhetőbbé teszik ezeknek a csodálatos gyerekeknek a hétköznapijait, hozzásegítve őket ahhoz, hogy legyen jövőjük.

Adni mentem a kenyai árvaházba, de inkább kaptam, sokkal többet kaptam.

Kocsis András Sándor

Első nap

Július 10-e, szerda

Előre elhatároztam, hogy állandóan jegyzetelek, s le fogok írni mindent, amit átélek, tapasztalok. De itt valósággal elsodortak az események, nehezen szántam rá magam, hogy papír vagy gép elé üljek. Aztán attól tartva, hogy az órák után elszaladnak a napok és hetek is, úgy döntöttem, hogy élményeimet nem papíron, hanem hangban rögzítem. Elmondom a telefonoknak; ő mindig velem van, és figyel.

A történet ott kezdődött, hogy pár hónapja az interneten elolvastam egy Gabonban élő magyar származású diplomata egyik posztját a Taita Alapítványról, amelyet egy kenyai árvaház segítésére hoztak létre. Ez az árva gyerekekről szóló poszt annyira megragadott, hogy nyomban fölvettem a kapcsolatot dr. Borbély Emesével, az alapítvány elnöknőjével, aki meglepődve, de örömmel fogadta megkeresésemet. Ezután elindult az a folyamat, amelynek eredményeképpen most itt vagyok Burában, ülök a szobámban az ablaknál, csendben pipázom, fújom ki a füstöt a rácsos ablakon, s nézem a Taita-hegyet. A gyerekek előtt ugyanis – természetesen – nem szabad dohányoznom. Ezért aztán két dologra vágyom nagyon mindennap: reggel arra, hogy ismét együtt lehessenek a gyerekekkel, este arra, hogy végre elszívhasak egy pipát.

Ám a szándék és a tett közötti út meglehetősen göröngyös volt. Már a vízum megszerzése váratlan akadályokba ütközött. Először is csak elektronikus vízummal lehet kijutni Kenyába. A beadott fotót azonban visszadobták azzal, hogy nem látszik rajta egészen a fülem. Aztán nehezen értették meg, hogy nem szállodában fogok lakni, hanem egy árvaházban. Hiába volt a kezükben a meghívólevél, amelyben részletesen le volt írva, hogy a Taita Alapítvány burai árvaházában önkéntes segítőként fogok dolgozni, s tanítom a gyerekeket, arra, amit tudok, s amire szükségük lehet. Amilyen nehezen kaptam meg a vízumot, olyan gyorsan ment a repülőjegy megszerzése. Ebben Balázs Évának, a Tensi utazási iroda munkatársának volt elévülhetetlen érdeme, aki napok alatt fölkinált különféle utazási lehetőségeket. Végül egy kedvezőnek látszó Emirates-járaton foglaltam jegyet. Utazás előtt azonban még jöttek az oltások. Röpké hetvenötezer forintért máris védve voltam a hepatitis-A, a vérhas és a fertőző agyhártyagyulladás ellen. A hírhedt sárgaláz ellen nem, kiderült, arra nem adnak védőoltást hatvan év felett. Azért utánanéztem, s megnyugtattak, a sárgaláz Kenya ezen régiójában szerencsére nem jelent különösebb veszélyt. Maradt még a másik rettegett kór, a maláriaveszély elhárítása. A gyógyszert végül csak Nairobiban tudtam megvenni, aranyáron. Magyar pénzben ez itt egyhetes tartózkodásra negyvenkétezer forint. A kenyai kormány – természetesen – kihasználja a messziről jött ember félelmeit. Szóval, aki itt szeretne ilyen gyógyszert vásárolni, az egészségre gondoljon, ne a pénztárcájára.

Még elutazás előtt próbáltam alaposan felkészülni. Elolvastam az önkéntesek kézikönyvét, amelyben igazán alaposan és sok mindent leírtak, elsősorban természetesen a riasztó dolgokat. Valahogy úgy, mint a gyógyszerek mellékhatásait szokás felsorolni az ismertetőkön. A valóságban, persze, ezen a tájon nincs skorpióveszély, kígyót sem nagyon láttak ebben az évtizedben. A riasztás főleg a tengerpartra érkező turistáknak szól,

valószínűleg nemcsak biztonsági, hanem nyilván biztosítási okokból is. Én viszont biztosan nem fogok elmenni a tengerpartra. Nem fürödni jöttem.

Sokan meglepődtek elhatározásomon. Az a barátom, aki azt mondta, úgy látszik, jó dologban nem tudod, mit csinálj, később megbánta cinikus megjegyzését. Persze nem tudhatta, mi játszódott le bennem az utóbbi hónapokban, években. Évtizedekig voltam első számú vezető, amiből végtelenül elegendő lett. Nem én vagyok az egyetlen Cincinnatus-követő, aki hátat fordít régi életének, s újra kezd. Így tett egykori nagy példaképem, Albert Schweitzer, a közelmúltban pedig itthon például Somody Imre, a Pharmavit Gyógyszergyár alapítója, első önkéntes „elődöm”, Szegedi Andrea, aki azóta önkéntes alelnökként segíti az alapítvány munkáját, vagy Küllői Péter, aki a sikeres bankárkarriert hagyta ott egyik napról a másikra, hogy megalapíthassa a Bátor Tábort, fogyatékkal élő gyerekek százainak nyújtva annyi örömet, amit dollárban ki sem lehetne fejezni. Én két lépésben „zsilipelek”. A nagy kiadó elhagyása után a kis kiadót is átadtam kollégáimnak. Azt tervezem, hogy az elkövetkező időben a kenyai „kalandhoz” hasonló, szolgáló-segítő tevékenységekre összpontosítom még meglévő energiáimat. Egyetlen „vezetői” funkciót tartok meg a XXI. Század Társaságban, mert az egyéni erőfeszítéseknél sokkal többet ér a közösségi, vagyis fontosnak tartom az értelmiség társadalmi szerepvállalását.

Második nap

Július 11-e, csütörtök

A Hazám-díj átadása után nem sokkal indultam Kenyába, a jegyzőkönyv kedvéért: 2024. július 11-én. Az Emirates légitársaság öt és fél óra alatt repített a mesés Dubajba, ahol egy lassan múló gyomorrontás fogadott és tizenkét órás várakozás. Újabb öt óra repülés, és máris Nairobiban landoltunk. Kenya fővárosából vonattal kellett tovább mennem állomáshelyemre. Szerencsére Sister Rachel, az árvaház vezetője előre lefoglalta nekem a vonatjegyet – ez egyébként kötelező volt. Kaptam egy kódot, azzal kellett a vasútállomáson kinyomtatnom a jegyemet. Bevallom, izgultam, sikerül-e. A gögös európai ember előítélete az, hogy vajon a „harmadik világban” hogyan állnak a számítástechnikával. Lehet, hogy tíz évvel ezelőtt Kenyában még gyerekcipőben járt a digitalizáció, de ma már gyakorlatilag minden úgy működik, mint mifelénk. A lefoglalt jegy kinyomtatása végül semmiféle nehézséggel nem járt.

Ám a vonatindulás előtt volt egy délutánom Nairobiban. Még itthonról egy Charles nevezetű nagyszerű fickóval leveleztem WhatsApp-on keresztül. Megállapodtam vele, hogy egy éjszakát Nairobiban töltök, s előtte délután megmutatja nekem a várost. A repülőtéren azonban nem Charles várt, hanem a testvére, Roland. Megegyeztünk, hogy ötven dollárért végigfurikázik velem a városon.

Mzungu

A városnézésből nem sok minden lett, bár nagyon sokat autóztunk. Nairobiban több mint négymillió ember él, s látni ugyan rendezett helyeket, elegáns utcákat, felhőkarcolókat, de az alapélmény – akárcsak a régióban játszódó filmekben –: embertömeggel zsúfolt utcák, amelyekben mindenki árul valamit. Kísérőjelenségek – látványban és szagokban – a mindenütt égő tüzek, sült húskok, sok szemét, hulladék. Fontos tudni, hogy a helyi szokásokat hasznos dolog ismerni, és ajánlatos figyelembe venni. A városnézés előtt még pénzt kellett váltanom. Mindenki azt ajánlotta, hogy a pénzváltóba ne menjek helyi ember nélkül, mert a *mzungu* könnyen becsaphatják. A *mzungu* fehér embert jelent, nekem is

*Felüdülés volt látni
az apácák által üzemeltetett
szálloda kertjét*

rögtön azt kiabálták a gyerekek, akárhol megláttak, hogy mzungu. A pénzváltás – Rolanddal! – rendben lefolyt. De hátravolt még a gyógyszerbeszerzés. Egy bevásárlóközpontban (itt mall) – amely nagyon hasonló az európaihoz – találtunk egy szépen berendezett gyógyszertárt, de ott csak két dobozt tudtam venni, nekem viszont négy hétre négy doboz malária elleni gyógyszerre volt szükségem. Ezért keresnünk kellett egy másik mallt a másik két dobozért. És mentek az órák. Autóztunk egyik helyről a másikra. De nemcsak a beszerzésekkel gyűlt meg a bajom, hanem a telefonommal is. A Telekomnál azt mondták, olyan extracsomagom van, hogy havi 5 GB lehetőségem lesz az internet használatára, Kenyában is.